

mun. Chișinău, bul. Ștefan cel Mare și Sfint, 162
Republica Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md

Chisinau city, Ștefan cel Mare și Sfint, 162 avenue
Republic of Moldova
MD-2004, tel. (+373 22) 27 27 40,
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md

No dosar.2-22947/22

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
cu sediul în: municipiul Chișinău,
strada Alexandru Lăpușeanu, 28(MD-2004)

Judecătoria Chișinău, sediul Centru vă remite spre examinare sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Ala Gherman și reprezentantul acesteia, avocatul Dumitru Bejenar, cu privire la controlul constituționalității prevederilor art. 6 lit. a), b) din Legea 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, și anume, în ceea ce privește sintagmele „sentinței de achitare” și „temeiuri de reabilitare”, prin prisma art. 7, art. 20 alin. (1) și (2) și art. 54 alin. (1), (3) și (4) din Constituție, înaintată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Gordincom”, Ala Gherman împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției și Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

Anexe:

1. Sesizarea (32 file), cu anexe suplimentare(11 file)
2. Copia încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 februarie 2024 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate (6 file)
3. Copia cererii de chemare în judecată cu anexe (24 file)

Judecătorul Judecătoriei Chișinău,
sediul Centru

Eugenia Culinca
Eugenia Culinca

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

A.1. Persoană fizică – Recurent 1

1. Nume: GHERMAN

2. Prenume: ALA

5. Reprezentant: - *pro se*

A.2. Persoană juridică – Recurent 2

1. Denumire și sediu: SRL GORDINCOM, str. Nicolae Dimo 1/1 of. 5, MD-2068, Chișinău

2. Numărul și data înregistrării: C/F 1002600055504 din 17.07.2000

3. Numele administratorului Doamna Ala GHERMAN

5. Reprezentant: Avocatul Dumitru Bejenar

A.3. Instanța de judecată

1. Judecătoria Chișinău, Sediul Centru

2. Judecător: Eugenia Culinca

4. Stefan cel Mare si Sfânt Boulevard 162, Chișinău 2004

5. Telefon: 022 272 740 (grefier Aurelia Cemîrtan)

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

În Judecătoria Chișinău, Sediul Centru pe rol se află în examinare dosarul nr. 2-22947/2022, reclamant SRL „GODINCOM” reprezentat de avocatul Dumitru Bejenar și Ala GHERMAN împotriva Ministerului Justiției, Ministerul de Interne, Inspectoratul General al Poliției și Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Cererea de chemare în judecată a fost formulată în temeiul prevederilor normative naționale la **art. 2006, 2007 și 2036 din Codul civil**, în baza prevederilor la art. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 a **Legii nr. 1545 din 25.02.1998** privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și în conformitate cu prevederile internațional recunscute la **Articolul 6 și Articolul 13 din Convenția E.D.O.** precum și cele din **Protocolul additional 1 art. 1 Convenția E.D.O. Protecția proprietății**.

Drept temei de depunere a Cererii de chemare în judecată a constituit Ordonanța de nerevendicare din 06.09.2022 emisă de Procuratura Anticorupție, în cadrul cauzei penale nr.20190360465, în care a fost stabilit definitiv că de către angajații ai organului de urmărire penală al DCCO a DSO MAI RM a fost comisă infracțiunea prevăzută de art.329 din Codul penal - neglijența în serviciu la ridicarea abuzivă și pierderea documentației de ordin juridic, tehnic-constructiv și contabile-justificative/primare ce aparțineau agenților economici SRL”Penomet Grup” și SRL”Gordincom”, precum și persoanelor fizice Ion GHERMAN și ALA GHERMAN, în cadrul dosarului penal nr.2009990087.

Conform prevederii la **art. 329 Cod penal, constituie infracțiune (1) Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente sau neconștiincioase față de ele, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.**

Conform prevederilor la **art. 467 Cod de procedură penală** Caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive și al ordonanțelor procurorului privind încetarea urmăririi penale (1) **Hotărârile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt obligatorii** pentru toate persoanele fizice și juridice din țară și au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova. (2) Colaborarea solicitată la executarea hotărârilor judecătorești definitive și a ordonanțelor procurorului privind încetarea urmăririi penale este obligatorie pentru toate persoanele fizice și juridice. (3) **Ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale sînt documente executorii.**

În consecință directă, în făgaș de drept, **Ordonanța de nerevendicare din 06.09.2022 emisă de Procuratura Anticorupție, în cadrul cauzei penale nr.20190360465, prin prisma prevederilor la art. 467 CPP este echivalabilă atât în fapt cât și în drept unei sentințe punitiv-neexecutorii din motivul de nerevendicare de intervenție a prescripției de tragere la răspundere punitiv-executorie a angajaților DCCO a DSO MAI RM.**

În fapt, în partea ce ține de vătămarea agentului economic SRL „Gordincom” și a investitorului Ala GHERMAN în urma acțiunilor infracționale a angajaților DCCO a DSO MAI RM, ca rezultat a perchezițiilor efectuate de la sediile firmelor pechiziționate, la procurerile a firmelor, la firmă de audit care presta servicii de evedență contabilă, dar și de la domiciliile supuse perchezițiilor, care au acționat din start **contrar indicațiilor și permisiunilor acordate acestora de către judecătorul de instrucție**, au fost sechestrate și abuziv ridicate absolut toată documentația găsită, și anume:

- absolut toată documentația de ordin tehnic-constructiv, juridic, contabil, etc... a agentului economic SRL”Gordincom” pentru perioada de activitate de 9 ani a firmei, și anume: din 17.07.2000 – 25.03.2009;
- toate documente personale ce aparțineau lui Gherman Ala în calitate de persoana fizică, în calitate de dezvoltator a tehnologiilor de producere și a utilajelor de producere, investitor și fondator/director a firmei SRL”Gordincom”, incluziv multiple agende personale și carnete de notițe personale, multiple foi și foițe cu diverse înscrisuri și semnături, recipise privitor la diverse relații financiare cu persoane terțe, *etc...* – pentru perioadele anilor 1997 – 2009.

Imediat considerăm oportun de a atrage atenția Înaltei Curți că **articolul 20 din Constituție își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.**

Pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, trebuie să existe o „dispută” cu privire la un „drept” despre care se poate afirma că este recunoscut în dreptul național, indiferent dacă este protejat sau nu de Convenție. De asemenea, pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, **dreptul în privința căruia există o dispută trebuie să aibă un caracter „civil”**. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că **aspectul „civil” este aplicabil și în cazurile care, la prima vedere, nu pun în discuție un drept civil, dar care pot avea repercusiuni directe și semnificative asupra drepturilor private patrimoniale sau nepatrimoniale ale unei persoane** (*Denisov v. Ucraina [MC], 25 septembrie 2018, §§ 50-51*) [*DCC nr 137 din 29 septembrie 2022, §§ 25-27*].

Or, în speța dată este prezentă în mod incontestabil existența unui drept „civil” care poate fi apărut în justiție, astfel consideră întemeiat și sub acest aspect ca Înalta Curte să supună controlului constituțional incidența inițial cu articolul 20 din Constituție, care garantează dreptul de acces liber la justiție (*ibidem*, § 32), ulterior cu art. 7, art.53 și respectiv art. 54 din Constituție.

Or, potrivit Raport de expertiză nr. 1705 din 29.07.2009 a CNEJ, a fost constatat de către experții judiciari contabili ai CNEJ că Ala Gherman în calitate de persoană fizică și investitor în perioada de activitate a SRL”Gordincom” a anilor 2002-2008 a introdus din cont propriu următoarele investiții:

1) mijloace bănești în capitalul social în sumă de 1 814 700,00 lei, inclusiv 857 475,00 lei (lozniță în galerie – utilaj de performanță);

2) mijloace bănești în calitate de împrumuturi în sumă totală de 2 154 941,00 lei.

În aceeași ordine constatativă, și prin *Raport de expertiză nr. 2901 din 29.10.2010 a CNEJ*, prin răspunsul la toate cele trei întrebări, a fost constatat definitiv de către experții judiciari ai CNEJ că împrumuturile efectuate de investitorul Ala Gherman în sumă totală de 2 154 941,00 lei - au constituie sursa principal de finanțare a lucrărilor de construcție și echipare a fabricii noi moderne de fructe uscate, care aparține SRL"Gordincom".

Or Instanța anume făcând referință la prevederile supuse controlului constituțional prin prezenta Sesizare, în mod discriminatoriu și vătămător prin Încheierea din 9 noiembrie 2023, a refuzat ca neîntemeiată cererea din 23.10.2023 privind dispunerea unei expertize în prezentul litigiu, precum că pretențiile ar fi iluzorii și lipsite de temei în contextul procedurii litigiare deschise. Atragem atenția că în realitatea obiectivă, urmările prejudiciabile ale infracțiunii săvârșite de angajații DCCO DSO a MAI în dosarul penal nr.2009990087 reclamanților Ala Gherman și SRL"Gordincom" sunt complexe și considerăm întemeiat că depășesc în valoare exprimată financiar a investițiilor determinate prin *Raport de expertiză nr. 1705 din 29.07.2009 a CNEJ și Raport de expertiză nr. 2901 din 29.10.2010 a CNEJ*, motiv din care a și fost solicitată Instanței dispunerea a unei *Expertize economico-financiare* (conform *Nomenclatorul expertizelor judiciare, capitolul 13 Genul expertizelor*, aprobat prin HG nr.195 din 24.03.2017), *13.01. Expertiza contabilă*, care are în lista problemelor rezolvate, exact scopul care era necesar prezentului litigiu: - *stabilirea valorii pagubelor materiale cauzate întreprinderii, persoanelor, prin neglijența sau abuzul în serviciu în legătură cu/fără stabilirea persoanei (copia se anexează)*. Or, anume ca urmare a acțiunilor prejudiciabile ale angajaților DCCO DSO a MAI, care conform prevederilor Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 la lit. f) a art. 3 constituie temei de reparare a prejudiciului material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare, societatea SRL"Gordincom" a fost pusă în imposibilitate de activitate planificată, avînd ca baza de activitate producerea a utilajelor performante și a produselor finite (uscade/deshidratate) cu valoare adăugată, a fost pusă în imposibilitate de creare a profiturilor targetate și în consecință nu doar restituire a mijloacelor împrumutate/investiționale, dar și a obține venituri din activitatea economică ani la rînd, a fost pusă în blocaj efectiv în perioada extrem de îndelungată : 2009-2017, fapte ce au dus iremediabil la situația în care investiția a întregii familiei Gherman nu a putut opera plenipotențial, fiind totodată și un obstacol real la obținerea unor credite bancare, de a accede la finanțeri diverse investiționale și postinvestiționale, de a atrage investitori, or producerea a fructelor și legumelor

uscate/deshidratate este sezonieră, cînd este necesară creditarea, pentru a obține cantitățile/volumele de produse finite, fiind blocată activitatea/producerea a producătorului local certificat în sistemul internațional ISO 22000:2005, ISO 9001:2000, astfel fiind blocate exporturile, inclusiv ridicarea și distrugerea a documentației tehnico-construcitive a utilajelor, care ani de zile a fost elaborată, cu efectuarea multiplelor cercetări, aprobată și înregistrată la organelle abilitate a statului, ce a împiedicat producerea și vînzarea acestor - toate sunt indispensabile activității economice și în consecință a fost definitiv ratată generarea profiturilor care ar permite cît dezvoltarea SRL”Gordincom”, atît și de a fi recuperate investițiile creditorului Ala Gherman - toate împreună și constituie prejudicii materiale aduse atît agentului economic SRL”Gordincom” cît și investitorului Ala Gherman, care urmează a fi evaluate de către Instanță în baza probelor pertinente, concludente și veridice administrate la minimum cuantumul indicat *supra*, constatat prin rapoartele de expertiză, prejudiciu material fiind stabilit doar direct investițional adus persoanei fizice Ala Gherman (dar nu și agentului economic SRL”Gordincom”) care în realitate este mult mai mare și în mod firesc urma a fi stabilit multiaspectual și în totalitatea sa absolută - de către experți-specialiști din domenii aferente cercetării - iar aceste pretenții reprezintă o „dispută” cu privire la un „drept” civil în sensul la articolul 20 din Constituție, care își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

De menționat, că nici SRL „Gordincom”, dar nici directorul firmei Ala GHERMAN - nu aveau vre-un statut atribuit procesual în cauza penală nr.2009990087, și respectiv, prin Încheiere judecătorească de instrucție nu s-a aprobat ridicarea totală de documente sau bunuri acestor - fie proprietate a agentului economic fie proprietate persoană a Ala GHERMAN - nu a fost permisă și era prohibită, acțiunile angajaților ai OUP al DCCO DSO a MAI RM fiind calificate ca infracționale, fapt deja constatat definitiv.

Suplimentar, toate perchezițiile sus menționate și petrecute concomitent: cît la sediile agentului economic SRL”Gordincom” (oficiul, producerea și contabilitatea), atît și la domiciliul persoanei fizice Ala Gherman - au fost efectuate de către colaboratorii OUP al DCCO DSO a MAI RM în lipsa nemijlocită a Ala GHERMAN și fără prezența vre-un reprezentant legal a agentului economic SRL “GORDINCOM”. Ca urmare a infracțiunii constatate prin acte definitive executorii comise de colaboratorii OUP al DCCO DSO a MAI RM, după percheziții cu ridicarea ilegală și abuzivă a totului ce a fost găsit pe suport de hîrtie în oficiile și domiciliul, agentul economic SRL”Gordincom” după data de 25.03.2009 real, practic și fizic a fost total blocat în activitatea sa economică, fiind o firmă de producere cu zeci de angajați, cu multiple obligațiuni contractuale, fiind ridicate/sechestrare inclusiv toate carnetele de muncă și cartelele medicale a angajaților - care era proprietatea acestor și nu a firmei la care erau angajați, fiind create multiple impedimente grave, inclusiv fiscale. Prin urmare, cît agentul economic SRL”Gordincom”, atît și persoana

fizică Gherman Ala, după percheziții din 25.03.2009 - au rămas fără nici un document, toate documente ridicate/sechestrate în mod fizic și real s-au aflat în custodia Statului RM, adică în responsabilitatea organului de urmărire penală al DCCO DSO a MAI și Instituției Procuraturii care a condus cu urmărirea penală nr.2009990087, fiind puși în situația reală imposibilității de a avea acces la documentația sechestrată/ridicată. Pentru a recupera documentele și bunurile ridicate/sechestrate/confiscate, Gherman Ala în calitate de investitor și director al SRL "Gordincom" cât și în calitate de persoana fizică – timp de **13 ani**, din data perchezițiilor din 25.03.2009 pînă în anul 2022 - a întreprins nenumărate acțiuni legale cu multiple interpelări oficiale pentru a obține restituirea/returnarea documenteției abuziv ridicate, reușind să se obțină restituirea doar a unei părți minore din documentația a firmei SRL "Gordincom" – parțial de la experții CNEJ, parțial de la Procuratura Anticorupție și Procuratura mun.Chișinău, Oficiul Rîșcani. Însă, o mare parte a documenteției firmei SRL "Gordincom" și practic absolut toate bunurile a persoanei fizice Ala Gherman – așa și nu au fost găsite, prin urmare, abia în anul 2022, **după 13 ani de insistență**, prin **Ordonanța de nerevendicare din 06.09.2022 s-a constatat că acestea nu pot fi restituite or nu mai există fizic, fiind pierdute sau distruse, iar faptele comise de angajații DCCO a DSO MAI RM au fost calificate prin acte constatative definitive și executorii ca fiind infracțiune în sensul art.329 Cod penal.**

Faptele invocate *supra* au fost **documentate** și prin **Procesul verbal din 04.04.2022 de constatare a dispariției documentelor din dosarul penal nr. 2009990087**, emis de către Procuratura mun.Chișinău Oficiul Râșcan.

Acestea acte constatatorii legale și definitive, dovedesc just și incontestabil temeinicia pretențiilor agentului economic / contribuabilului SRL „Gordincom” și persoanei fizice / investitorului Ala GHERMAN - și simultan **dovedesc vina deplina a Statului R.Moldova, din numele căruia au acționat angajații ai DCO DSSO MAI RM, pentru care Statul urmează să poate răspundere conform Constituției și a Tratatelor Internaționale.**

Totodată, considerăm întemeiat, că **este și vina Instituției Procuraturii RM** care conducea cu cauza penală nr.2009990087, or anume Procuratura pînă în anul 2017 a ținut blocată activitatea firmei prin faptul că a fost ridicată integral mapa de constituire a agentului economic SRL „Gordincom” de la CAMERA ÎNREGISTRĂRII DE STAT, cu anexarea acestei (în original) la materialul dosarului penal nr.2009990087, astfel fiind în mod real în viața obiectivă blocată activitatea economică a agentului economic, exprimată prin imposibilitatea de primire a extraselor, de introducere a modificărilor, de obținere a accesului la orice feluri de credite, suporturi, subvenții, etc... care sunt esențiale existenței pentru firmă agroindustrială de producere, având loc inclusiv și blocarea totală a investițiilor efectuate de Ala GHERMAN cu ratarea ulterioară acestora, dar și alte umrări ce izvorăsc direct și indirect din infracțiunea comisă.

Conform Legiitorului, repararea prejudiciului este prevăzută de Codul Civil al R.Moldova prin Art.2007 Răspunderea statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată *(1) Prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri care prevede răspunderea statului pentru a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea; b) aplicare ilegală, în calitate de sancțiune contravențională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunității; c) acțiuni sau inacțiuni care au dus, după caz, la: – constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane și dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; – pronunțarea unei hotărâri de către o instanță judecătorească națională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului.*

Totodată potrivit art. 2006 Cod civil Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o persoană cu funcție de răspundere *(1) Prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave. (2) Persoanele fizice au dreptul să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile indicate la alin.(1).*

Și potrivit **Legii nr.1545 din 25.02.1998** privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești la **art. 1.** - Prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de **răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură** și de instanțele judecătorești.

*Acțiuni ilicite conform prevederilor la **art. 2 a Legii nr.1545 din 25.02.1998 sunt definite faptele** persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale **(infracțiuni).***

Astfel, **Legea nr.1545 din 25.02.1998, este instituită de Legiitor conform definițiilor și noțiunilor date în art.1 și art.2 – ca fiind Legea care reglementează răspunderea Statului pentru acțiunile ilicite ale angajaților organelor de urmărire penală, Procuratură și Judecătorii, acțiuni ilicite care pot fi manifestate atât sub formă de acțiuni ilicite care exclud vinovăția cât și pentru infracțiuni, or din art. 2 se desprinde clar textul – “(infracțiuni)”.**

Astfel, potrivit literii, logicii și spiritului instituit în Legea nr.1545 din 25.02.1998, Statul poartă vină absolută pentru infracțiunile săvârșite de angajații organelor de urmărire penală, Procuratură și Judecătoria, mai ales în cazul unor infracțiuni săvârșite de aceștia.

În latura ce ține de repararea prejudiciului moral, potrivit art.2036 Cod civil

Reparația prejudiciului moral (1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. (2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. (3) *Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.* (4) *Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar când aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.*

În același spirit și logică cu prevederile la **art.2036 Cod civil** sunt și prevederile la **art.11 alin.(1) a Legii nr.1545** *Mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.*

Noțiunea de „prejudiciu moral” este definită și în pct. 3 din **Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 09.10.2006** cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral (în continuare - Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 09.10.2006) în felul următor: „Prin noțiunea de prejudiciu moral se înțeleg suferințele psihice sau fizice cauzate prin acțiuni sau omisiuni care atentează la valorile nepatrimoniale ce aparțin persoanei din momentul nașterii sau la bunurile dobândite prin lege (viața, sănătatea, demnitatea și reputația profesională, inviolabilitatea vieții personale, secretul de familie și personal), prin fapte ce atentează la drepturile personale nepatrimoniale (dreptul de a folosi propriul nume, dreptul de autor)”.

În Ședința de judecată de către Ala GHERMAN și reprezentantul legal al SRL "Gordincom" avocatul Dumitru Bejenar a fost depusă cerere de dispunere a efectuării unei *Expertize economico-financiare* (conform *Nomenclatorul expertizelor judiciare, capitolul 13 Genul expertizelor*, aprobat prin HG nr.195 din 24.03.2017), **13.01. Expertiza contabilă, care are în lista problemelor rezolvate, exact scopul care era necesar prezentului litigiu: - stabilirea valorii pagubelor materiale cauzate întreprinderii, persoanelor, prin neglijența sau abuzul în serviciu în legătură cu/fără stabilirea persoanei, cerințele fiind integrate absolut în logica litigiului.**

Cu toate acestea *Cererea de dispunere a expertizei* a fost respinsă de instanță motivând prin *Încheierea din 9 noiembrie 2023* că cerințele depuse raportate la prevederile Legii nr.1545 din 25.02.1998 sunt neîntemeiate și nejustificate or legea reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere a statului iar solicitările noastre nu s-ar încadra în cele prevăzute de actul normativ și nu ar reprezenta circumstanțe care ar avea importanță pentru soluționarea corectă și obiectivă a cauzei.

Lecturând motivele *Încheierii din 9 noiembrie 2023* a judecătorului Eugenia Culinca, suntem în drept să constatăm că anumite prevederi în redacția prezentă a Legii 1545 **obstrucționează accesul la justiție și pun în imposibilitate repararea prejudiciului material și moral cauzat de angajații DCCO DSO a MAI prin infracțiune.**

Or, pe de o parte conform prevederilor Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 la **lit. f) a alin. (1) a art.3** în conformitate cu prevederile prezentei legi, ***este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:***

f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a stampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

Or urmarea prejudiciabilă și infracțiunea stabilită prin *Ordonanța de nerevendicare din 06.09.2022* este anume rezultantă a **ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente**, exact cum prevede litera legii la **lit. f) a art. 3** a Legii Nr. 1545 din 25-02-1998.

În asemeni condiții este aplicabilă și prevederea la **art. 3 a Legii Nr. 1545 la alin. (2) Prejudiciul cauzat se repară integral**, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Totodată, și potrivit prevederii la **lit. c) și e) a art. 7 a Legii Nr. 1545 - În cazurile menționate la art. 3 alin. (1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie:**

c) averea [...] confiscată ori trecută în venitul statului de către instanța judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum și averea sechestrată;

e) sumele plătite de ea pentru asistența juridică;

Astfel, în condițiile *Ordonanței de nerevendicare din 06.09.2022* este absolut justificată solicitarea compensării averii confiscate (exprimate în valoare bănească) dar și a sumelor cheltuite pentru asistența judiciară, în sensul a art. 7 lit. c) și e) a Legii Nr. 1545, coroborat cu întrunirea condițiilor legale la lit. f) a alin. (1) a art.3 precum și la alin. (2) a art. 3 din Legea Nr. 1545, care la caz se întrunesc în favoarea reclamantilor Ala GHERMAN și SRL "GORDINCOM". Or anume în urma acțiunilor prejudiciabile ale angajaților DCCO DSO a MAI, care conform prevederilor Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 la lit. f) a art. 3 constituie temei de reparare a prejudiciului material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare, societatea SRL "Gordincom" a fost pusă în imposibilitate de activitate planificată, a fost pusă în imposibilitate de creare a profiturilor targetate și în consecință restituire, a fost pusă în blocaj efectiv în perioada 2009-2017, fapte ce au dus iremediabil la situația în care investiția nu a putut opera plenipotențial, nu s-a putut credita fiind o afacere de sezon căreia îi sunt indispensabile și în consecință nu a putut genera profiturile minim necesare pentru activitatea sa economică cu generarea profiturilor și a rambursa investițiile creditorului Ala GHERMAN, și în consecință constituie prejudicii material aduse atât SRL "Gordincom" cât și investitorului Ala GHERMAN care urmează a fi evaluate de către instanță în baza probelor pertinente, concludente și veridice administrate la minimum cuantumul indicat *supra*, constatat prin rapoartele de expertiză, prejudiciu material care în realitate este mult mai mare și în mod firesc urma a fi stabilit multiaspectual și în totalitatea sa absolută - de către experții-specialiști în domenii specializate aferente cercetării.

Asta mai ales că există premise clare privitor la pretențiile invocate *supra*, în baza probelor pre-existente justificative a temeiniciei solicitărilor și anume:

- *Raport de expertiză contabilă nr. 1705 din 29.07.2009 executat de către experți judiciari ai CNEJ în cadrul dosarului penal nr.2009990087.*
- *Raport de expertiză contabilă nr. 2901 din 29.10.2010 executat de către experți judiciari ai CNEJ în cadrul dosarului penal nr.2009990087.*

Cu toate acestea accesul legal a reclamantilor la art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) a Legii Nr. 1545, este obstructionat de formularea existentă a lit. a) și b) în prezenta redacție a Legii la art. 6, pe care le considerăm întemeiat ca fiind neconstituționale, or acestea indică că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, ar apărea doar în cazurile:

- a) *devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare;*
- b) *scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;*

Or, constatăm că există o lipsă de corelație între modul în care apare dreptul la repararea prejudiciului stipulat la lit. a) și b) a art. 6 și temeiurile de despăgubire stipulate în același act normativ la art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) a Legii Nr. 1545, la

care reclamantii nu pot avea acces în prezentul litigiu anume din motivul neconstituționalității textului la art. 6 lit. a) și b).

Iar lipsa de corelație invocată *supra* izvorâtă din litera greșită a legii, care nu este raportată la logica și spiritual actului normativ Legea Nr. 1545, prin prisma cazului datat judecării și realității obiective, se dovedește a fi și neconstituțională și contrară prevederilor Constitutionale la articolul 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4).

Subliniate sunt prevederile pertinente ale Constituției care sunt încălcate de art. 6 lit. a) și b) din Legea Nr. 1545

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă.
Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 53 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Or conform scopului Legii și a definițiilor, reiterăm că conform prevederilor la art. 2 a Legii nr.1545 din 25.02.1998 Acțiuni ilicite sunt definite faptele persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni). Astfel, Legea nr.1545 din 25.02.1998, este instituită de Legiutor conform definițiilor și noțiunilor date în art.1 și art.2 – ca fiind Legea care reglementează răspunderea Statului pentru infrațiunile săvârșite de organul de urmărire penală și Procuratură.

Cu toate acestea, faptele infracționale comise de funcționarii organului de urmărire penală și Procuraturii, nu este exprimat prin deziderate și texte constituționale la art.6 a legii, fiind admisibile în drept doar acțiunile constatative în privința victimilor lipsind din textul legii acțiunile admisibile născătoare de drept și actele constatative de infrațiuni în privința făptașilor sau faptelor infracționale – ceea ce constituie o încălcare flagrantă a prevederilor Constituționale la articolul 7, art.20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4), - prevederi în prezent neconstituționale - care ne pun în imposibilitate de despăgubire în urma infracțiunii prevăzute de art. 329 Cod penal, comise de angajații DCCO DSO a MAI (adică organul de urmărire penală), anume din motivul că textul la art. 6 lit. a) și b) este unul neconstituțional și ne obsturționează accesul la prevederile aplicabile prevăzute la art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) a Legii Nr. 1545.

C. Obiectul sesizării

Prezenta Sesizare are ca obiect de examinare verificarea constituționalității prevederilor la art.6 lit. a) și b) din LEGEA Nr. 1545 din 25-02-1998 *privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești* coraborate la prevederile la art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) ale aceleiași Legi, în sensul corespunderii cu articolele: art.7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4) din Constituția Republicii Moldova.

Din conținutul motivat pe larg în capitolul B *supra*, expus prin prisma realităților obiective se rezumă că anume situația vătămătoare de drept exprimată prin faptul că prevederile ne-constituționale la art. 6 lit. a) și b) - pun în imposibilitate de despăgubire în urma infracțiunii comise conform art. 329 Cod penal de către angajații DCCO DSO a MAI (adică organul de urmărire penală), anume din motivul că textul la art. 6 lit. a) și b) este unul neconstituțional și contrar prevederilor constituționale la art. 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4) din Constituția Republicii Moldova și totodată ne obsturționează accesul la prevederile aplicabile prevăzute la art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) a Legii Nr. 1545 în procedura litigiară aflată pe rol în judecătoria

Chișinău, Sediul Centru în dosarul civil nr. 2-22947/2022, reclamantii SRL „GODINCOM” reprezentat de avocatul Dumitru Bejenar și persoana fizică/investitorul Ala GHERMAN împotriva Ministerului Justiției, Ministerul de Interne, Inspectoratul General al Poliției și Procuratura Generală a Republicii Moldova și sunt contrare scopului, logicii și spiritului instituit la art. 1 și art. 2 a Legii Nr. 1545.

Sintagmele la art. 6 lit. a) și b) din Legea Nr. 1545 supuse criticii sunt următoarele:

- Sintagma **“sentinței de achitare”** din lit. a) a art. 6 *“devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare”*
- Și sintagma **“temeiuri de reabilitare”** din lit. b) a art. 6 *“scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare”*

Totodată obiect suplimentar al sesizării îl constituie propunerea de modificare a sintagmelor vizate în vederea corespunderii cu scopul declarat al Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 din 25-02-1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești

Art. 6. - Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare sau de condamnare în comiterea unei infracțiuni în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei;

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare sau pe temeiuri de nereabilitare pe faptul comiterii unei infracțiuni în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei;

Or, considerăm în opinia noastră, că raportând prevederile existente de drept din art.6 lit. a) și b) la situația de fapt constatată definitiv prin Ordonanța de nerevendicare din 06.09.2022 emisă de Procuratura Anticorupție, în cadrul cauzei penale nr.20190360465 prin care a fost stabilit faptul comiterii infracțiunii prevăzută de art.329 din Codul penal de către angajații ai organului de urmărire penală al DCCO a DSO MAI RM (reconfirmată în fapt suplimentar și prin Procesul verbal din 04.04.2022 de constatare a dispariției documentelor din dosarul penal nr. 2009990087) – doar o formulare ca cea indicată supra poate garanta o corespundere cu prevederile din articolul 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4) din Constituția Republicii Moldova,
or

- În condițiile preexistente a textului de lege criticat, prin prevederi legale care contravin Constituției se îngreădește accesul la justiție a persoanei fizice/investitorului Ala Gherman și agentului economic SRL”Gordincom” în urma infracțiunii comise de angajații DCCO DSO a MAI, fiiind o violare simultană a art 7 și a alin. (1) și (2) a art. 20 din Constituție, or accesul la justiție este garantat de Stat, și orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime și nici o lege nu poate îngreădi accesul la justiție.

- În condițiile preexistente a textului de lege criticat, **se îngrădește apărarea dreptului persoanelor vătămate de o autoritate publică** și anume a persoanei fizice/investitorului Ala Gherman și agentului economic SRL”Gordincom” în urma infracțiunii comise de angajații DCCO DSO a MAI, **fiind o violare a art. 53 din Constituție**, or Statul răspunde patrimonial, potrivit Legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.
- În condițiile preexistente a textului de lege criticat, are loc **restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți** de către persoana fizică/investitorul Ala Gherman și agentul economic SRL”Gordincom” în contextul prevederilor neconstituționale a Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 la art. 6 lit. a) și b), or are loc restrângerea dreptului la despăgubire și punere la răspundere a Statului în urma infracțiunii comise de angajații DCCO DSO a MAI, **fiind o violare a art. 54 din Constituție**, or în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

În caz de lăsare a sintagmelor indicate fără control Constituțional, suntem în drept să considerăm că va avea loc o încălcare a drepturilor persoanei fizice/investitorului Ala Gherman și agentului economic SRL”Gordincom” în cadrul litigiului aflat pe rol în Instanța de judecată, or va avea loc încălcarea drepturilor noastre consfințite de Constituție prin **articolul 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin (1), (3) și (4)** dar și de **Articolul 6 și Articolul 13 din Convenția E.D.O.** precum și a celor din **Protocolul additional 1 art. 1 Convenția E.D.O. Protecția proprietății**, or la caz a avut loc inclusiv pierderea de bunuri materiale, bunuri cu conținut material și înscrisuri materiale, bunuri de proprietate intelectuală și alte înscrisuri și documente care oferă drepturi sau scutesc de obligațiuni patrimoniale – **ce constituie proprietate și se bucură și de protecția proprietății de către Stat, drepturi private și garanții de Stat consfințite și prin art. 9, art.46 și art.127 din Constituția Republicii Moldova.**

Edictarea și aplicarea corectă, uniformă și în spiritul principiilor constituționale a Legii reprezintă pilonul statului de drept, iar, în consecință, **excepția de neconstituționalitate** constituie o garanție constituțională a drepturilor și libertăților conferite cetățenilor pentru apărarea lor împotriva unor eventuale abateri ale legiuitorului prin instituirea unor norme contrare Constituției. Curtea Constituțională, având rolul de garant al supremației Constituției, devine garantul acestor drepturi și libertăți.

Opozabilitatea *erga omnes* a hotărârilor Curții Constituționale implică obligația constituțională a tuturor autorităților de a aplica întocmai deciziile Curții la situațiile concrete în care normele declarate neconstituționale au incidență.

Hotărârile Curții sunt opozabile atât părților *in concreto* în procesul în care s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, cât și terților *in abstracto*.

Fiind creionate cele invocate supra, atragem atenție la principiul fundamental că **Instanța de judecată care, respectând principiul supremației Constituției, nu este în drept să aplice o normă în privința căreia există incertitudini de constituționalitate.** În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea normelor, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Ab initio, atragem atenția Înaltei Curți, că prezenta Sesizare a fost scrisă în spiritul de preeminență a dreptului și în baza principiului fundamental de acces liber la justiție, strâns legate de dreptul la apărare și de dreptul la un proces echitabil, bazându-ne pe prevederile art. 4 alin. (2) și 135 din Constituția RM, art. 6 din CEDO și jurisprudența Curții E.D.O.

Or după cum s-a reliefat *supra*, considerăm în opinia noastră că raportând prevederile existente de drept din art.6 lit a) și b) la situația de fapt constatată definitiv **prin Ordonanța de nerevendicare din 06.09.2022 emisă de Procuratura Anticorupție**, în cadrul cauzei penale nr.20190360465 (asupra pierderii a documentelor din materialul a dosarului penal nr.2009990087) prin care a fost stabilit faptul comiterii infracțiunii prevăzută de art.329 din Codul penal de către angajații ai organului de urmărire penală al DCCO a DSO MAI RM (*reconfirmată în fapt suplimentar și prin Procesul verbal din 04.04.2022 de constatare a dispariției documentelor din dosarul penal nr. 2009990087*), **ajungem la realitatea cu care ne confruntăm în Instanța de judecată, și anume: că în urma infracțiunii definite ca acțiuni ilicite la art.2 a Legii Nr. 1545 din 25-02-1998, la caz comise de angajații organului de urmărire penală, reclamanții nu avem acces la prevederile la art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) din LEGEA Nr. 1545 din 25-02-1998, fiind blocat accesul de prevederile neconstituționale la art.6 lit. a) și b) ale aceluiași act normativ.**

Astfel, confrunțați cu prevederile criticate pe care le considerăm neconstituționale, supunem dubiului rezonabil constituționalitatea sintagmelor pre-existente la art. 6 lit. a) și b) din Legea Nr. 1545 și anume:

- Sintagma **“sentinței de achitare”** din lit. a) a art. 6 *“devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare”*
- Și sintagma **“temeiuri de reabilitare”** din lit. b) a art. 6 *“scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare”*

Or, în speța dedată judecării avem la bază o Ordonanța de nerevendicare din 06.09.2022 emisă de Procuratura Anticorupție, în cadrul cauzei penale nr.20190360465

prin care a fost stabilit faptul comiterii infracțiunii prevăzută de art.329 din Codul penal de către angajații ai organului de urmărire penală al DCCO a DSO MAI RM.

În acest context, chiar și potrivit prevederilor la art.2 din Legea 1545, comiterea unei infracțiuni constituie acțiuni ilicite, iar LEGEA Nr. 1545 din 25-02-1998 are ca scop instituit repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești

Adică se întrunesc condițiile aplicabile cazului dat judecării în Instanță și ca urmare, Ala GHERMAN și SRL "Gordicom" urmează să beneficieze de punerea în aplicare a prevederilor la:

- lit. f) a alin. (1) a art.3 a LEGII Nr. 1545 din 25-02-1998 *în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.*
- art.3 alin. (2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.
- lit c) și e) a art. 7 a Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 - *În cazurile menționate la art.3 alin. (1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie:*
 - c) averea [...] confiscată ori trecută în venitul statului de către instanța judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum și averea sechestrată;
 - e) sumele plătite de ea pentru asistența juridică;

Cu toate acestea, dat fiind că prevederile textuale în vigoare la art. 6 lit. a) și b) de care urmează să se conducă Instanța nu permit accesul la art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) din LEGEA Nr. 1545 din 25-02-1998, chiar dacă este constatat prin ordonanță definitivă echivalabilă unei sentințe prin prisma art.467 CPP – faptul comiterii infracțiunii de către angajații DCCO DSO a MAI, urmări prejudiciabile a cărei infracțiuni au afectat direct pe Ala GHERMAN și SRL Gordicom, or sunt fapte documentate clar.

Astfel considerăm că are loc incidența de drept între prevederile la art. 6 lit. a) și b) și art. 20, art. 53 și art.54 din Constituție, dat fiind că faptele infracționale comise de funcționarii organului de urmărire penală și Procuratură nu sunt exprimate prin deziderate și texte constituționale clare, fiind admisibile în drept doar acțiunile constatative în privința victimilor lipsind din textul legii acțiunile admisibile născătoare de drept și actele constatative de infracțiuni în privința făptașilor sau faptelor infracționale – se constituie o încălcare flagrantă a prevederilor Constituționale la art. 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4) - or sunt prevederi ne-constituționale care pun în imposibilitate de despăgubire în urma infracțiunii prevăzute de

art.329 Cod penal comise de angajații DCCO DSO a MAI (adică organul de urmărire penală), anume din motivul că textul la art.6 lit. a) și b) este unul neconstituțional și neobsturează accesul la prevederile aplicabile prevăzute la art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) a Legii Nr. 1545.

Or dacă ne conducem de spiritul și logica prevederilor la art. 20, art. 53 și art.54 din Constituție dar și de scopul declarat al Legii 1545 din 25-02-1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, raportând incidența de drept și la situația reală din dosarul aflat în instanța de judecată, atunci potrivit Art. 6. dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, ar trebui să apară în cazurile următoare:

a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare sau de condamnare în comiterea unei infracțiuni în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei;

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare sau pe temeiuri de nereabilitare pe faptul comiterii unei infracțiuni în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei;

Astfel suntem în drept să constatăm că prevederile la art. 6 lit. a) și b) în redacția prezentă a Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 obstrucționează accesul la justiție și pun în imposibilitate repararea prejudiciului material și moral cauzat de angajații DCCO DSO a MAI prin infracțiune.

După cum indicat *supra*, are loc incidența de drept între prevederile la art. 6 lit. a) și b) și art. 20, art. 53 și art.54 din Constituție

Or potrivit,

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă.

Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

În coraborare vine și,

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Astfel prin prisma prevederilor la art. 7 și art. 20 din Constituție, se ajunge la concluzia în condițiile preexistente a textului de lege criticat, **prin prevederi legale care contravin Constituției se îngreșește accesul la justiție** a persoanei fizice/investitorului Ala Gherman și agentului economic SRL "Gordincom" în urma infracțiunii comise de angajații DCCO DSO a MAI, **fiind o violare simultană a art 7 și a alin. (1) și (2) a art. 20 din Constituție**, or accesul la justiție este garantat de Stat, și orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime și **nici o lege nu poate îngreși accesul la justiție.**

În continuare și potrivit,

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

*(1) **Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.***

*(2) **Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.***

Astfel, prin prisma prevederilor la art. 53 din Constituție, **se ajunge la concluzia că în condițiile preexistente a textului de lege criticat se îngreșește apărarea dreptului persoanelor vătămate de o autoritate publică** și anume a Ala Gherman și SRL "Gordincom" în urma infracțiunii comise de angajații DCCO DSO a MAI, **fiind o violare a art. 53 din Constituție**, or Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Și totodată și potrivit,

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

*„(1) **În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.***

*(2) **Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidentiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.***

*(3) **Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.***

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Astfel, prin prisma prevederilor la art. 54 din Constituție, **se ajunge la concluzia că în condițiile preexistente a textului de lege criticat are loc restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți** de către Ala Gherman și SRL "Gordincom" în contextul prevederilor neconstituționale a Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 la art. 6 lit. a) și b), or are loc restrângerea dreptului la despăgubire și punere la răspundere a Statului în urma infracțiunii comise de angajații DCCO DSO a MAI, **fiiind o violare a art. 54 din Constituție**, or în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Or, potrivit prevederilor la **articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. – or menținerea în vigoare a unei norme neconstituționale, ar duce direct la urmările prejudiciabile de lipsă de răspundere a Statului pentru faptele infracționale comise de funcționarii săi**, ceea ce duce direct la încălcarea principiilor fundamentale a Statului de Drept, a Republicii și încălcarea directă a prevederilor la **art. 4, art.7, art. 9, art.20, art.21, art 24, art 25, art.26, art.46, art.54 și art.127 din Constituția Republicii Moldova.**

Totodată, în caz de lăsare a sintagmelor indicate fără control Constituțional, suntem în drept să considerăm că va avea loc o încălcare a drepturilor SRL„Gordincom” și Ala GHERMAN în cadrul litigiului aflat pe rol în Instanța de judecată, or va avea loc încălcarea drepturilor noastre consfințite de Constituție prin **art. 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4) dar .și. de Articolul 6 și Articolul 13 din Convenția E.D.O. precum și a celor din Protocolul additional 1 art. 1 Convenția E.D.O. Protecția proprietății**, or la caz **in concreto** a avut loc inclusiv pierderea de bunuri materiale, bunuri cu conținut material și înscrisuri materiale, bunuri de proprietate intelectuală și alte înscrisuri și documente care oferă drepturi sau scutesc de obligațiuni patrimoniale – **ce constituie proprietate și se bucură și de protecția proprietății de către Stat, drepturi private și garanții de Stat consfințite și prin art. 9, 46 și 127 din Constituția Republicii Moldova, ceea ce în speța individuală prezentă aflată pe rol va reprezenta și o vătămare a art. 9, art. 46 și art.127 din Constituția Republicii Moldova**

Or, garantarea drepturilor fundamentale consfințite prin **art. 4, art. 7, art. 9, art.20, art.21, art. 24, art. 25, art.26, art.46, art.53, art.54 și art.127 din Constituția Republicii Moldova** - trebuie să fie exprimat prin deziderate și texte clare, imperative, obligatorii, garantante și absolute, exacte și neinterpretabile dublu în textele Legii, pentru a fi în Spiritul Legii Supreme.

În conformitate cu **articolul 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă (1)** *În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.*

În conformitate cu **articolul 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă (2)** *La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:*

- a) *obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;*
- b) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;*
- c) *prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;*
- d) *nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.*

În conformitate cu **articolul 12¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă, (3)** *Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amînă pledoariile.*

Totodată se reține că, în conformitate cu paragraful 81 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, **în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului.** Curtea reține că suspendarea procesului pînă la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze, *citat* **“Curtea reține că suspendarea procesului pînă la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.”**

Drept urmare a tuturor celor expuse *supra* **în fapt și în drept**, și urmare a ansamblului aspectelor învederate și în temeiul prevederilor la **art. 4, art.7, art. 9, art.20, art.21, art.24, art.25, art.26, art.46, art.53, art.54 și art.127 din Constituția Republicii Moldova; art.6 și art.13 CEDO, art. 1 protocolul nr. 1 din CEDO - PROTOCOLUL ADIȚIONAL nr. 1 la Convenția E.D.O. ARTICOLUL 1 Protecția proprietății, precum și art. 14 CEDO, dar și art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție, care interzice într-un mod general discriminarea în exercitarea oricărui drept prevăzut de lege, se constată că în speța**

dedată judecării **se întrunesc cumulativ toate condițiile legale** prevăzute de Legiuitor la **articolul 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă** pentru a ridica excepția de neconstituționalitate a sintagmelor vizate și de a sesiza Curtea Constituțională **privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei “sentinței de achitare” din lit. a) a art. 6 și sintagmei “temeiuri de reabilitare” din lit. b) a art. 6 LEGEA Nr. 1545 din 25-02-1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești**, coraborate la prevederile la **art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e)** ale aceleiași Legi, în sensul corespunderii cu articolele **art. 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4) din Constituția Republicii Moldova.**

Potrivit lit. a) alin. (1) art. 135 din Constituție, **Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.**

Ne conducem de faptul că Înalta Curte a reținut în hotărârile sale că prin **ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional**, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței de judecată. Având în vedere cele menționate, **orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât putere, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.**

Iar în conformitate cu pct. 3 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 13.02.2001 „*Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală*”, **Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept.**

Într-o altă ordine de idei, învederăm că potrivit jurisprudenței Curții Constituționale (Hotărârea Curții Constituționale nr. 36 din 05.12.2013 *privind interpretarea art. 13 alin. (1) din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova*, (Sesizările nr. 8b/2013 și 41b/2013), § 91), **orice control de constituționalitate sau orice interpretare urmează a avea în vedere nu doar textul Constituției, ci și principiile constituționale din blocul de constituționalitate.**

Reieșind din chintesența prevederilor art. art. 4 alin. (2), 7, 20, 26, 53, 54 din Constituția RM, art. art. 1, 6, 13 și 17 din CEDO, preambulul CEDO, precum și a jurisprudenței CtEDO, care **luate toate împreună constituie parte a întregului bloc (corp) constituțional al Republicii Moldova**, se reține că:

- orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție (art. 20 din Constituție);

- dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale (art. 26 alin. (1) și (2) din Constituție); În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului (art. 54 alin. (1) din Constituție);

- Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții (art. 1 din CEDO).

- orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil [...] de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege [...] care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa (art. 6 § 1 CEDO);

- orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale (art. 13 CEDO);

- nici o dispoziție din CEDO nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de CEDO, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție (art. 17 din CEDO);

- statele semnatare a CEDO, membre a Consiliului Europei, au obligația de recunoaștere și aplicare universală și efectivă a drepturilor, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, de apărare și dezvoltare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de asigurare și garantare a posibilității ca, orice persoană să-și poată realiza practic și efectiv drepturile și libertățile (Preambulul CEDO, Cauza Sergey Zolotukhin versus Federația Rusă, Hotărârea Marei Camere a CtEDO din 10.02.2009, paragraful 80-81 etc.).

Prin urmare, întru asigurarea unei soluții constituționale asupra incidentului de constituționalitate ce vizează prevederile art. 6 lit. a) și b) din LEGEA Nr. 1545 din 25-02-1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, pe cale de excepție, recurgem la prezenta cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate a acestei prevederi legale.

Într-o altă ordine de idei, este de remarcat și faptul că, calitatea legii este apreciată atât prin prisma exigențelor de accesibilitate, previzibilitate și claritate, criterii care permit efectiv realizarea preeminenței dreptului (a se vedea în acest sens și explicațiile Curții Constituționale expuse în Hotărârea nr.26 din 23.11.2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală, §-10), cât și prin prisma scopului consfintit în preambulul CEDO, potrivit căruia: Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei, considerând Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948,

considerând că scopul acestei declarații este recunoașterea și aplicarea universală și efectivă a drepturilor pe care ea le enunță, considerând că scopul Consiliului Europei este realizarea unei uniuni mai strânse între membrii săi și că unul dintre mijloacele pentru a atinge acest scop este apărarea și dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, reafirmând atașamentul lor profund față de aceste libertăți fundamentale care constituie temelia însăși a justiției și a păcii în lume și a căror menținere se bazează în mod esențial, pe de o parte, pe un regim politic cu adevărat democratic, iar pe de altă parte, pe o concepție comună și un respect comun drepturilor omului din care acestea decurg, hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, să ia primele măsuri pentru garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală, au convenit asupra semnării și respectării CEDO.

De aici rezultă că, statul Republica Moldova asumându-și angajamentele enunțate, urmează să adopte legi calitative care să asigure efectiv realizarea drepturilor și libertăților fundamentale, și să nu admită careva ingerințe în acestea, iar atunci când legiuitorul încalcă asemenea principii, Curtea Constituțională în virtutea atribuțiilor conferite de Constituție și de alte legi, la sesizare pe cale de excepție, urmează să declare neconstituțională prevederea contestată și să ofere soluții constituționale cu caracter universal problemei de drept cu care a fost sesizată, întru asigurarea respectării catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

În conformitate cu prevederile paragrafului 54 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 *pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova*, „*Excepția de neconstituționalitate este mijlocul de apărare, prin care partea chemată în fața unei instanțe de judecată invocă neconstituționalitatea unei norme legale. Excepția de neconstituționalitate, cu particularitățile sale, reprezintă un mijloc de acces indirect al persoanelor la instanța de contencios constituțional prin intermediul instanței de judecată*”.

Conform paragrafului 62 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, „*Curtea reține că, pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, condiții întregite cu legi organice cu privire la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești. Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi. Prin respectivele garanții procedurale, dreptul la un proces echitabil urmează a fi asigurat, în consecință, efectiv și eficace*”.

La paragraful 63 din aceeași Hotărâre, „*Curtea subliniază că dreptul la un proces echitabil presupune eo ipso prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înlăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională*”.

În acest context, la paragraful 64 „Curtea reține că **soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale**”.

Totodată, potrivit paragrafului 77 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, Curtea menționează că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată de către:

- (1) *Instanța de judecată* din oficiu, care respectând principiul supremației Constituției, nu este în drept să aplice o normă în privința căreia există incertitudini de constituționalitate;
- (2) **Părțile în proces, inclusiv reprezentanții acestora**, drepturile și interesele cărora pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la soluționarea cauzei.

Astfel, potrivit paragrafului 79 din aceeași Hotărâre, Curtea menționează că, **controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate**. Curtea la paragraful 80, reține că **dreptul de acces al cetățeanului prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil**. **Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitatea Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.**

Potrivit paragrafului 82 din Hotărârea nominalizată, *Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:*

- (1) **Obiectul excepției intră în categoria actelor** cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- (2) **Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia**, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- (3) **Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;**
- (4) **Nu există o hotărâre anterioară a Curții** având ca obiect prevederile contestate.

Curtea reține la paragraful 83, că verificarea constituționalității normelor contestate **constituie competența exclusivă a Curții Constituționale**. Astfel **judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale**, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Totodată este de remarcat că, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM, **Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.**

În această ordine de idei, se reține faptul că, norma contestată la art. 6 lit a) și b) din Legea Nr.1545, **constituie obiectul controlului constituționalității** prin prisma art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM și paragraful 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, iar **excepția de neconstituționalitate este ridicată de Dumitru Bejenar, avocat a SRL”Gordincom” și Gherman Ala, care sunt părți în proces.**

Totodată, se relevă că nu există o Hotărâre anterioră a Curții Constituționale a RM ce ar fi avut ca obiect de examinare prevederile contestate.

La fel, se constată că, în conformitate cu paragraful 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, **sesizarea respectivă întrunește condiția că norma respectivă poate fi supusă controlului constituționalității, or aceste chestiuni au tangență directă cu soluționarea cauzei inclusiv prin prisma problemelor de drept respectiv, dat fiind faptul că instanța urmează să o aplice.**

În același sens se reține că, în conformitate cu paragraful 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, **în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului.** Curtea reține că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.

Curtea reține la paragraful 86 și 87 din Hotărârea respectivă că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței de judecată. Având în vedere cele menționate, **orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât putere, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.**

În conchidere reiterăm că, potrivit art. 7 din Constituție, **Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.**

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Din cele creionate *supra*, suntem în drept să constatăm că **prevederile la art. 6 lit. a) și b) în redacția prezentă a Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 obstrucționează accesul la justiție și pun în imposibilitate repararea prejudiciului material și moral cauzat de angajații DCCO DSO a MAI prin infracțiune, în consecință violând drepturile constituționale fundamentale ale persoanei fizice / investitorului Ala GHERMAN și ale persoanei juridice**

SRL „GORDINCOM” consfințite de prevederile la art. 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4) din Constituția Republicii Moldova.

Or după cum indicat *supra*, are loc incidența de drept între prevederile la art. 6 lit. a) și b) și art. 7, art.20, art. 53 și art.54 din Constituție

Or potrivit,

Articolul 7
Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă.

Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

În coraborare vine și,

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Astfel prin prisma prevederilor la art. 7 și art. 20 din Constituție, se ajunge la concluzia în condițiile preexistente a textului de lege criticat, **prin prevederi legale care contravin Constituției se îngreădește accesul la justiție** a persoanei fizice/investitorului Ala Gherman și agentului economic SRL”Gordincom” în urma infracțiunii comise de angajații DCCO DSO a MAI, **fiiind o violare simultană a art 7 și a alin. (1) și (2) a art. 20 din Constituție**, or accesul la justiție este garantat de Stat, și orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime și **nici o lege nu poate îngreădi accesul la justiție.**

În continuare potrivit,

Articolul 53
Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Astfel, prin prisma prevederilor la art. 53 din Constituție, **se ajunge la concluzia că în condițiile preexistente a textului de lege criticat se îngrădește apărarea dreptului persoanelor vătămate de o autoritate publică** și anume: a persoanei fizice Ala Gherman și persoanei juridice SRL “Gordincom” în urma infracțiunii comise de angajații DCCO DSO a MAI, **fiind o violare a art. 53 din Constituție**, or Statul răspunde patrimonial, potrivit Legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Și totodată potrivit,

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Astfel, prin prisma prevederilor la art. 54 din Constituție, **se ajunge la concluzia că în condițiile preexistente a textului de lege criticat are loc restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți** de către Ala Gherman și SRL “Gordincom” în contextul prevederilor neconstituționale a Legii Nr. 1545 din 25-02-1998 la art. 6 lit. a) și b), or are loc restrângerea dreptului la despăgubire și punere la răspundere a Statului în urma infracțiunii comise de angajații DCCO DSO a MAI, **fiind o violare a art. 54 din Constituție**, or în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Astfel, considerăm în mod întemeiat, că textul existent al prevederii supuse criticii constituționale **reprezintă o neconcordanță și chiar o ingerință în Constituția Republicii Moldova**, și într-un final **stirbește din scopul declarat al LEGII Nr. 1545 din 25-02-1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, și în consecință nu garantează cetățenii de acțiunile arbitrare, hazardoase și chiar cele criminale ale funcționarilor de Stat** din organele de urmărire penală, procuratură și judecătoria, fiind fundamental încălcate drepturile fundamentale Constituționale invocate *supra*.

Totodată, în mod suplimentar, considerăm oportun la caz sublinierea faptului că Curtea Constituțională, luînd în vedere dispozițiile art.31 alin.(1) și (3) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, în §3 a hotărîrii sale nr.7 din 13.02. 2001 pentru controlul constituționalității art.82 și art.223 din Codul de procedură penală a statuat că **“Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept .”**

Or, potrivit art.53 alin.(2) din Constituție, Statul R.Moldova răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate pentru erorile săvîrșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești. În temeiul acestor prevederi a fost instituit un mecanism pentru repararea prejudiciului cauzat persoanei prin Legea nr.1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. **Iar, în denumirea Legii citate identificăm două noțiuni care prezintă interes și care au fost definite de către legiuitor – „prejudiciu” și „acțiuni ilicite”.**

Totodată considerăm oportun de a atrage atenția Înaltei Curți că **articolul 20 din Constituție își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.**

Pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, trebuie să existe o „dispută” cu privire la un „drept” despre care se poate afirma că este recunoscut în dreptul național, indiferent dacă este protejat sau nu de Convenție. De asemenea, pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, **dreptul în privința căruia există o dispută trebuie să aibă un caracter „civil”.**

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că **aspectul „civil”** este aplicabil și în cazurile care, la prima vedere, nu pun în discuție un drept civil, dar care pot avea repercusiuni directe și semnificative asupra drepturilor private patrimoniale sau nepatrimoniale ale unei persoane (*Denisov v. Ucraina* [MC], 25 septembrie 2018, §§ 50-51) [DCC nr 137 din 29 septembrie 2022, §§ 25-27].

În speța dată este prezentă în mod incontestabil existența unui drept „civil” care urmează a fi apărut în justiție, astfel considerăm întemeiat și sub acest aspect ca Înalta Curte să supună controlului constituțional incidența inițial cu articolul 20 din Constituție, care garantează dreptul de acces liber la justiție (*ibidem*, § 32), ulterior cu art. 7, art.53 și respectiv art. 54 din Constituție.

*La considerente suplimentare, potrivit DCC nr. 45 din 18.05.2020, §27 - Curtea nu poate examina, prin prisma Constituției, dacă autoritățile interpretează și aplică corect legile. Anume din acest motiv - Curtea urmează să se asigure că textul legii este exact și clar stipulate, pe înțelegerea tuturor participanților pe process, **și răspunde efectiv garanțiilor Constituționale de protecție** și garantare de Stat a drepturilor Constituționale*

fundamentale, în sensul protecției cărora a și fost instituită norma, în cazul dat – **protecția dreptului fundamental de acces la justiție dar și la proprietate privată și la dreptul la despăgubire în cazul vătămării.**

Or, interpretarea diferită, diferențială sau imprevizibilă a normei sus-invocate, în sensul reținut de Legiuitor, este inadmisibilă.

Potrivit DCC nr. 60 din 09.06.2020, § 28, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia – faptă ce reiese direct și urmează a fi aplicată în speța prezentă, or în primul rând autorii vor beneficia de dreptate și echitate prevăzută de Lege, iar Statul va fi scutit de răspundere patrimonială pe viitor, inclusiv textul corectat va servi claritate pe viitor în alte cazuri similare.

Totodată, atragem atenția **Înalții Curți**, că potrivit **DCC nr. 133 din 5.12.2019, § 23 și DCC nr. 136 din 9.12.2019, § 27**, Curtea a stabilit că odată ce excepția de neconstituționalitate reprezintă o problemă juridică **a cărei rezolvare trebuie să preceadă soluționarea litigiului de care este legată**, aplicabilitatea și pertinența normei contestate pentru soluționarea litigiului principal **constituie condiții esențiale pentru admisibilitatea sesizării - or, soluționarea neconstituționalității prevederilor la art. 6 lit. a) și b) din Legea 1545 - precede soluționarea legală a litigiului curent și urmează suspendarea examinării în fond până la pronunțarea Înaltei Curți**, or chiar pe lângă interesul soluționării legale a dosarului aflat pe rol, chestiunile abordate sunt și în interesul suprem al drepturilor fundamentale ale Omului în cadrul unui Stat de Drept instituit în Republica Moldova prin Constituția noastră, care respect drepturile fundamentale în spiritul înaltelor valori Europene de rând cu celelalte State membre ale Uniunii Europene, spațiul de supremație a Statului de Drept și domiei Legii.

Totodată este de remarcat ca in cauza *Stoianova si Nedelcu vs. Romania*, Curtea Europeana a mentionat că: **“carentele autoritatilor nu pot fi imputabile reclamantilor si nu trebuie sa-i puna intr-o situatie defavorabila”**. Curtea a retinut cu alte cuvinte că riscul oricaror carențe comise de organul de urmarire penala, Procuratură sau chiar de o instanta, **urmeaza sa fie suportat de catre Stat**, iar consecințele acesteia nu trebuie sa fie puse in sarcina persoanei in cauza, **or nu pot fi imputate victimelor unei infractiuni comise de angajatii Statului careva responsabilități sau consecințe, or este un principiu fundamental existentei Statului de Drept în general.**

În consecință solicitările sunt perfect justificate, iar Înalta Curte urmează să se pronunțe asupra neconfomităților depistate cu corectarea acestora conform prevederilor Constituției și racordarea la Legislația Organică corelată și pertinentă mecanismului instituit prin Legea Nr. 1545, ca un mecanism legal de soluționare a răspunderii și a compensării prejudiciilor cauzate de angajații organelor de urmărire penală, Procuratură și Instanțele de judecată, or mecanismul existent în vigoare **pe de o parte prin existența unor prevederi**

legale care sunt în contradicție cu Constituția (în sensul art.7) se îngreșește în mod contrar Constituției accesul la justiție și la o revendicare efectivă (în sensul art.20), cât și lasă ușa deschisă fărădelegilor, hazardului și a abuzurilor din partea organelor de drept.

Or dacă de condus după prevederile existente, ar reieși eronat idea potrivit căreia Statul nu ar purta răspundere în cazul infracțiunilor comise de angajații organelor de Stat împotriva victimelor – cetățeni și agenți economici, prin ce se atentează la fundamentul Statului de drept.

F. Lista documentelor relevante

Documentele de referință, listate infra, se află la materialele dosarului:

1. Ordonanța de nerevendicare din 06.09.2022 emisă de Procuratura Anticorupție, în cadrul cauzei penale nr.20190360465 prin care a fost stabilit faptul comiterii infracțiunii prevăzută de art.329 din Codul penal de către angajații ai organului de urmărire penală al DCCO a DSO MAI RM
2. Procesul verbal din 04.04.2022 de constatare a dispariției documentelor din dosarul penal nr. 2009990087

Anexe suplimentare:

3. Raport de expertiză contabilă nr. 1705 din 29.07.2009 executat de către experți judiciari ai CNEJ în cadrul dosarului penal nr.2009990087
4. Raport de expertiză contabilă nr. 2901 din 29.10.2010 executat de către experți judiciari ai CNEJ în cadrul dosarului penal nr.2009990087.

G. Declarația și semnătura autorilor sesizării

Declarăm pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte și veridice.

**Locul: mun.Chișinău, Judecătoria Chișinău,
sediul Centru**

Data: “_18_” decembrie 2023

GHERMAN ALA

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

AVOCATUL DUMITRU BEJENAR

Reprezentantul “GORDINCOM” SRL

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

5 februarie 2024

Judecătoria Chișinău, sediul Centru

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Grefier

Eugenia Culinca

Vanessa Malcic

examinând în ședință publică cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Gordincom”, Ala Gherman împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliției și Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii,

constată:

La 17 octombrie 2022, Ala Gherman, din nume propriu și în interesele SRL „Gordincom”, a sesizat Judecătoria Chișinău, sediul Centru cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul de Interne al Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției și Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 4 noiembrie 2022, cauza civilă la cererea înaintată de SRL „Gordincom” și Ala Gherman împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienții accesorii Ministerul de Interne al Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției și Procuratura Generală a Republicii Moldova, a fost primită în procedură contencioasă, cu stabilirea termenului de examinare.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 9 noiembrie 2023, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea înaintată de Ala Gherman, din nume propriu și în interesele SRL „Gordincom” privind numirea expertizei.

În ședință de judecată, Ala Gherman, din nume propriu și în interesele SRL „Gordincom”, a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmelor „sentinței de achitare” din art.6 lit. a) și respectiv „reabilitare” din lit. b) a art. 6 a Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea cererii, reclamanta a indicat că, în cadrul litigiului aflat pe rolul instanței, a constat că prevederile art. 6 lit. a) și b) a Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 sunt neconstituționale în corelație cu prevederile la art. 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art. 54 alin. (1), (3) și (4) din Constituția Republicii Moldova, art. 6, art. 13, art. 14 CEDO, art. 1 din Protocolul 1 CEDO, și art. 1 din Protocolul nr. 12 CEDO și în varianta de text în vigoare obstrucționează accesul la justiție și pun în imposibilitate repararea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune de angajații DCCO DSO a MAI în urma constatării faptului comiterii infracțiunii prevăzute de art. 329 Cod penal prin acte definitive și executorii, or, infracțiunea comisă are urmări prejudiciabile care pot fi exprimate în valoare materială.

Remarcă că, conform art.53 alin.(2) din Constituție, statul răspunde patrimonial potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești, iar în denumirea Legii nr. 1545 se identifică două noțiuni care prezintă interes prezentului litigiu și care au fost definite de către legiuitor - ca „prejudiciu” și „acțiuni ilicite”. Or, fiind o chestiune unanim recunoscută, chiar și la alin. (1) a art. 2 a Legii nr.1545 din 25 februarie 1998, infracțiunea este catalogată ca fiind acțiune ilicită cauzatoare de prejudicii.

Consideră reclamanta că, în speță, este prezentă în mod incontestabil existența unui drept „civil” care poate fi apărut în justiție, astfel fiind întemeiat și sub acest aspect că înalta Curte să supună controlului constituțional incidența inițial cu articolul 20 din Constituție, care garantează dreptul de acces liber la justiție (*ibidem*, § 32), ulterior cu art. 7, art.53 și respectiv art. 54 din Constituție.

Or, potrivit Raportului de expertiză nr. 1705, a fost constatat de către experții judiciari contabili ai CNEJ că, Ala Gherman, în calitate de persoană fizică și investitor, în perioada de activitate a SRL „Gordincom” a anilor 2002-2008 a introdus din cont propriu următoarele investiții:

1) mijloace bănești în capitalul social în sumă de 1.814.700 lei, inclusiv 857.475,00 lei (lozniță în galerie - utilaj de performanță);

2) mijloace bănești în calitate de împrumuturi în sumă totală de 2.154.941 lei.

În aceeași ordine a notat că, și prin Raportul de expertiză CNEJ nr. 2901 din 29 octombrie 2010, prin răspunsul la toate cele trei întrebări, a fost constatat definitiv de către experții judiciari ai CNEJ că, împrumuturile efectuate de investitorul Ala Gherman în sumă totală de 2.154.941,00 lei, au constituit

sursa principală de finanțare a lucrărilor de construcție și echipare a fabricii noi moderne de fructe uscate, care aparține SRL „Gordincom”. Or, instanța făcând referință anume la prevederile supuse controlului constituțional prin prezenta cerere, în mod discriminatoriu și vătămător, prin încheierea din 9 noiembrie 2023, a refuzat ca neîntemeiată cererea din 23 octombrie 2023 privind dispunerea unei expertize în prezentul litigiu, precum că pretențiile ar fi iluzorii și lipsite de temei în contextul procedurii deschise.

A fost atrasă atenția instanței că, în realitatea obiectivă, urmările prejudiciabile ale infracțiunii săvârșite de angajații DCCO DSO a MAI, în dosarul penal nr.2009990087, reclamanților Ala Gherman și SRL „Gordincom”, sunt complexe și depășesc valoarea exprimată financiar a investițiilor determinate prin Raportul de expertiză nr. 1705 din 29 iulie 2009 a CNEJ și Raportul de expertiză nr. 2901 din 29 octombrie 2010 a CNEJ, motiv din care a și fost solicitată instanței dispunerea a unei expertize economico-financiare (conform Nomenclatorul expertizelor judiciare, capitolul 13 Genul expertizelor, aprobat prin HG nr.195 din 24.03.2017), 13.01. - expertiza contabilă, care are în lista problemelor rezolvate, exact scopul care era necesar prezentului litigiu: - stabilirea valorii pagubelor materiale cauzate întreprinderii, persoanelor, prin neglijența sau abuzul în serviciu în legătură cu/fără stabilire - persoanei. Or, anume ca urmare a acțiunilor prejudiciabile ale angajaților DCCO DSO a MAI, care conform prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, la lit. f) a art. 3, constituie temei de reparare a prejudiciului material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: f) ridicării ilegale documentelor contabile, altor documente, a banilor, a ștampilelor, conturilor bancare, SRL „Gordincom” a fost pusă în imposibilitate de activitate planificată, având ca baza de activitate producerea a utilajelor performante și a produselor finite (uscate/deshidratate) cu valoare adăugată, a fost pusă în imposibilitate de creare a profiturilor targetate și, în consecință, nu doar restituire a mijloacelor împrumutate/investiționale, dar și a obține venituri din activitatea economică ani la rând, a fost pusă în blocaj efectiv în perioada extrem de îndelungată: 2009-2017, fapte ce au dus iremediabil la situația în care investiția a întregii familiei Gherman nu a putut opera plenipotentiar, fiind totodată și un obstacol real la obținerea unor credite bancare, de a accede la finanțări investiționale și postinvestiționale, de a atrage investitori. Or, producerea fructelor și legumelor uscate/deshidratate este sezonieră, când este necesară creditarea, pentru a obține cantitățile/volumele de produse finite, fiind blocată activitatea/producerea a producătorului local certificat în sistemul internațional ISO 22000:2005, ISO 9001:2000, astfel fiind blocate exporturile, inclusiv ridicarea și distrugerea documentației tehnico-constructive a utilajelor, care ani de zile a fost elaborată, cu efectuarea multiplelor cercetări, aprobată și înregistrată la organele abilitate a statului, ce a împiedicat producerea și vânzarea acestor - toate sunt indispensabile activității economice. Și în consecință a fost definitiv ratată generarea profiturilor care ar permite cât dezvoltarea SRL „Gordincom”, atât și de a fi recuperate investițiile creditorului Ala Gherman, toate împreună și constituie prejudicii materiale aduse atât SRL „Gordincom”, cât și investitorului Ala Gherman, care urmează a fi evaluate de către instanță în baza probelor pertinente, concludente și veridice administrate la minimum cuantumul indicat supra, constatat prin rapoartele de expertiză, prejudiciu material fiind stabilit doar direct investițional adus persoanei fizice Ala Gherman (dar nu și agentului economic SRL „Gordincom”), care în realitate este mult mai mare și în mod firesc urma a fi stabilit multiaspectual și în totalitatea sa absolută de către experți-specialiști din domenii aferente cercetării, iar aceste pretenții reprezintă o „dispută” cu privire la un „drept” civil în sensul la articolul 20 din Constituție, care își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Urmare a celor expuse, conchide reclamanta că, în speță, se întrunesc cumulativ toate condițiile legale prevăzute de legiuitor la articolul 12¹ alin. (2) Cod de procedură civilă pentru a ridica excepția de neconstituționalitate și de a sesiza Curtea Constituțională privind controlul constituționalității sintagmei „sentinței de achitare” din art.6 lit. a) și respectiv a sintagmei „temeiuri de reabilitare” din lit. b) a art. 6 a Legii Nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Reclamanta a subliniat că, temei de depunere a cererii de chemare în judecată a constituit Ordonanța de nerevendicare din 6 septembrie 2022, emisă de Procuratura Anticorupție, în cadrul cauzei penale nr.20190360465, în care a fost stabilit definitiv că de către angajații organului de urmărire penală al DCCO a DSO MAI RM a fost comisă infracțiunea prevăzută de art.329 din Codul penal - neglijența în serviciu la ridicarea abuzivă și pierderea documentației de ordin juridic, tehnic-constructiv și contabile- justificative/primare ce aparțineau agenților economici SRL „Penomet Grup” și SRL „Gordincom”, precum și persoanelor fizice Ion Gherman și Ala Gherman, în cadrul dosarului penal nr.2009990087.

A fost remarcat că, în consecință directă, prin prisma legii, ordonanța de nerevendicare din 6 septembrie 2011 emisă de Procuratura Anticorupție, în cadrul cauzei penale nr.20190360465, prin prisma prevederilor la art. 467 Cod de procedură civilă este echivalabilă atât în fapt cât și în drept unei

sentințe punitiv-neexecutorii din motivul de nerevendicare de intervenție a prescripției de tragere la răspundere punitiv-executorie a angajaților DCCO a DSO MAI a RM.

În fapt, în partea ce ține de vătămarea agentului economic SRL „Gordincom” și a investitorului Ala Gherman în urma acțiunilor infracționale a angajaților DCCO a DSO MAI RM, ca rezultat a perchezițiilor efectuate de la sediile firmelor, la producerea firmelor, la firmă de audit, care presta servicii de evidență contabilă, dar și de la domiciliile supuse perchezițiilor, care au acționat din start contrar indicațiilor și permisiunilor acordate acestora de către judecătorul de instrucție, au fost sechestrate și abuziv ridicate absolut toată documentația găsită, și anume:

- toată documentația de ordin tehnic-constructiv, juridic, contabil, etc. a SRL „Gordincom” pentru perioada de activitate de 9 ani a firmei, și anume: din 17.07.2000 - 25.03.2009;
- toate documente personale ce aparțineau Alei Gherman, persoana fizică, în calitate de dezvoltator a tehnologiilor de producere și a utilajelor de producere, investitor și fondator/director a firmei SRL „Gordincom”, inclusiv, agende și carnete de notițe personale, multiple foi și foite cu diverse înscrisuri și semnături, recipise privitor la diverse relații financiare cu persoane terțe, etc., din perioada anilor 1997 - 2009.

Menționează că, nici SRL „Gordincom”, dar nici directorul firmei Ala Gherman, nu aveau vreun statut procesual în cauza penală nr.2009990087, și respectiv, prin încheierea judecătorului de instrucție nu s-a aprobat ridicarea documentelor sau bunurilor acestora, fie proprietate a agentului economic, fie proprietate personală a Alei Gherman nu au fost permisă și erau prohibite, acțiunile angajaților ai OUP al DCCO DSO a MAI RM fiind calificate ca infracționale, fapt deja constatat definitiv.

Suplimentar, toate perchezițiile sus menționate și petrecute concomitent: cât la sediile agentului economic SRL „Gordincom” (oficiul, producerea și contabilitatea), atât și la domiciliul persoanei fizice Ala Gherman, au fost efectuate de către colaboratorii OUP al DCCO DSO a MAI RM în lipsa nemijlocită a Alei Gherman și fără prezenta vreun reprezentant legal a agentului economic SRL „Gordincom”. Ca urmare a acestor abuzuri din partea colaboratorilor OUP al DCCO DSO a MAI RM, după percheziții cu ridicarea ilegală și abuzivă a totul ce a fost găsit pe suport de hârtie în oficiile și domiciliul, agentul economic SRL „Gordincom” după data de 25 martie 2009 real, practic și fizic a fost total blocat în activitatea sa economică, fiind o firmă de producere cu zeci de angajați, cu multiple obligațiuni contractuale, fiind ridicate/sechestrate inclusiv toate carnetele de muncă și cartele medicale a angajaților, care era proprietatea acestora și nu a firmei la care erau angajați, fiind create multiple impedimente grave, inclusiv fiscale.

Prin urmare, cât agentul economic SRL „Gordincom”, atât și persoana fizică Gherman Ala, după perchezițiile din 25 martie 2009, au rămas fără nici un document, toate documente ridicate/sechestrate în mod fizic și real s-au aflat în custodia Statului RM, adică în responsabilitatea organului de urmărire penală al DCCO DSO a MAI și procuraturii, care a condus urmărirea penală nr.2009990087, fiind puși în situația reală de imposibilitate de a avea acces la documentația sechestrată/ridicată. Pentru a recupera documentele și bunurile ridicate/sechestrate/confiscate, Gherman Ala, în calitate de investitor și director al SRL „Gordincom”, cât și în calitate de persoana fizică, timp de 13 ani, din data perchezițiilor din 25 martie 2009 până în anul 2022, a întreprins mai multe acțiuni legale cu multiple interpelări oficiale pentru a obține restituirea/returnarea documentației abuziv ridicate, reușind să obțină restituirea doar a unei părți minore din documentația firmei SRL „Gordincom”, parțial de la experții CNEJ, parțial de la Procuratura Anticorupție și Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Rîșcani. Însă, o mare parte a documentației SRL „Gordincom” și practic absolut toate bunurile persoanei fizice Ala Gherman, nu au fost găsite, prin urmare, abia în anul 2022, după 13 ani de insistență, prin Ordonanța de nerevendicare din 6 septembrie 2022 s-a constatat că acestea nu pot fi restituite, or, nu mai există fizic, fiind pierdute sau distruse, iar faptele comise de angajații DCCO a DSO MAI RM au fost calificate prin acte constatative definitive și executorii ca fiind infracțiune în sensul art.329 Cod penal. Faptele invocate supra au fost documentate și prin procesul-verbal din 4 aprilie 2022 de constatare a dispariției documentelor din dosarul penal nr. 2009990087, emis de către Procuratura mun. Chișinău Oficiul Rîșcani.

Reclamanta notează că, aceste acte constatatoare legale și definitive dovedesc just și incontestabil temeinicia pretențiilor SRL „Gordincom” și persoanei fizice Ala Gherman, și simultan dovedesc vina deplină a Statului R. Moldova. din numele căruia au acționat angajații DCO DSSO MAI RM, pentru care Statul urmează să poarte răspundere, conform Constituției și a Tratatelor Internaționale.

Totodată, consideră întemeiat că, este și vina Procuraturii RM, care conducea cu cauza penală nr.2009990087, or, anume procuratura, până în anul 2017, a ținut blocată activitatea firmei prin faptul că au fost ridicate integral actele de constituire a SRL „Gordincom” de la Camera Înregistrării de Stat, cu anexarea acestora în original la materialul dosarului penal nr.2009990087, astfel fiind în mod real blocată activitatea economică a agentului economic, exprimată prin imposibilitatea de primire a

extraselor, de introducere a modificărilor, de obținere a accesului la orice feluri de credite, suportuir, subvenții, etc., care sunt esențiale existenței pentru firmă agroindustrială de producere, având loc inclusiv și blocarea totală a investițiilor efectuate de Ala Gherman cu ratarea ulterioară a acestora, dar și alte urmări ce izvorăsc direct și indirect din infrafracțiunea comisă.

Reclamantul menționează că, accesul legal a reclamantilor la art. 3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) a Legii nr. 1545, este obstrucționat de formularea existentă a lit. a) și b) în prezenta redacție a Legii la art. 6, pe care le consideră întemeiat ca fiind neconstituționale, or, acestea indică că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, ar apărea doar în cazurile: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

A fost conchis reclamanta că, există o lipsă de corelație între modul în care apare dreptul la repararea prejudiciului stipulat la lit. a) și b) art. 6 și temeiurile de despăgubire stipulate în același act normativ la art.3 alin. (1) lit. f), alin. (2) și art. 7 lit. c), e) din Legea nr. 1545, la care reclamantii nu pot avea acces în prezentul litigiu anume din motivul neconstituționalității textului la art. 6 lit. a) și b). Iar lipsa de corelație invocată izvorăște din litera greșită a legii, care nu este raportată la logica și spiritul actului normativ Legea nr. 1545, prin prisma cazului dedus judecării și realității obiective, se dovedește a fi și neconstituțională și contrară prevederilor constituționale de la art. 7, art. 20 alin. (1) și (2), art. 53 alin. (1) și (2) și art. 54 alin. (1), (3), (4).

În temeiul art. 121 alin (1), (2), (3) Cod de procedură civilă raportate la prevederile la art. 4, art. 9, art. 7, art. 20, art. 21, art. 24, art. 25, art. 26, art. 46, art. 53, art. 54 și art. 127 din Constituția Republicii Moldova; la art. 6 și art. 13 CEDO, la art. 1 Protocolul nr. 1 din CEDO, Protocolul adițional nr. 1 la Convenția CEDO, Articolul nr. 1 Protecția proprietății, precum și art. 14 CEDO, dar și art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție, care interzice într-un mod general discriminarea în exercitarea oricărui drept prevăzut de lege, solicită reclamanta din nume propriu și în interesele SRL „Gordincom”,

- ridicarea excepției de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității sintagmei „*sentinței de achitare*” din art.6 lit. a) și, respectiv a sintagmei „*temeiuri de reabilitare*” din lit. b) art. 6 a Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în corelație cu prevederile art. 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4) din Constituția Republicii Moldova, art. 6, art. 13, art. 14 CEDO, art. 1 din Protocolul 1 CEDO, și art. 1 din Protocolul nr. 12 CEDO;

- cu sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității sintagmei „*sentinței de achitare*” din art. 6 lit. a) și respectiv a sintagmei „*temeiuri de reabilitare*” din lit. b) art. 6 a Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în corelație cu prevederile la art. 7, art. 20 alin. (1), (2), art. 53 alin. (1), (2) și art.54 alin. (1), (3) și (4) din Constituția Republicii Moldova, art. 6, art. 13, art. 14 CEDO, art. 1 din Protocolul 1 CEDO, și art. 1 din Protocolul nr. 12 CEDO;

- cu suspendarea procesului respectiv până la pronunțarea înaltei Curți.

În ședință de judecată, Ala Gherman și reprezentantul acesteia, avocatul Dumitru Bejenar, au susținut cererea privind excepția de neconstituționalitate, reiterând motivele de fapt și de drept formulate în cerere.

Reprezentantul pârâtului Ministerul Justiției, în ședință de judecată, a solicitat respingerea cererii privind sesizarea Curții Constituționale cu cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Reprezentantul intervenientului accesoriu Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, în ședință de judecată, a solicitat respingerea cererii, în partea verificării constituționalității prevederilor art. 6 lit. a) Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, ca fiind neaplicabile speței.

Reprezentantul intervenientului accesoriu Procuratura Generală, în ședință de judecată, nu s-a prezentat.

Examinând cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Ala Gherman și avocatul Dumitru Bejenar, instanța de judecată constată necesitatea sesizării Curții Constituționale cu prezenta cerere.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Instanța de judecată atestă că, la 9 februarie 2016, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 2 „Pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr. 55b/2015)”, prin care s-a decis că, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Conform § 79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că, dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Potrivit § 82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea a reținut că, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Instanța reține că, verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82.

La caz, instanța constată că, sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) Cod de procedură civilă și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016.

Obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate constituie controlul constituțional al sintagmelor „*sentința de achitare*” și „*temeiuri de rehabilitare*”, cuprinse la art.6 lit. a), b) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Instanța atestă că, obiectul excepției de neconstituționalitate face parte din categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către Ala Gherman, care este parte reclamantă a prezentului litigiu, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei.

Totodată, s-a constatat că, o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile invocate de solicitant nu există, motiv din care cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate urmează a fi admisă.

Instanța menționează că, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei indicate supra, depusă de Ala Gherman și avocatul Dumitru Bejenar, constituie o prerogativă a părții din proces.

Prin urmare, prevederile legale a căror control constituțional se solicită de Ala Gherman și avocatul Dumitru Bejenar, sunt pertinente soluționării litigiului dedus judecății, or, excepția de neconstituționalitate este ridicată asupra unor sintagme din art.6 lit. a) și b) a Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, pe care își întemeiază acțiunea partea reclamantă.

În urma celor relatate, instanța de judecată ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de Ala Gherman și avocatul Dumitru Bejenar, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 6 lit. a), b) din Legea 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale

instanțelor judecătorești, în ceia ce privește sintagmele „sentinței de achitare” și „temeiuri de reabilitare” prin prisma art. 7, art. 20 alin. (1) și (2) și art. 54 alin. (1), (3) și (4) din Constituție.

Concomitent cu cererea privind excepția de neconstituționalitate, reclamanta Ala Gherman și avocatul acesteia Dumitru Bejenar, au solicitat suspendarea procesului în prezenta cauză, până la pronunțarea hotărârii de către Curtea Constituțională.

Instanța de judecată consideră că cererea părții reclamante privind suspendarea procesului urmează a fi respinsă ca neîntemeiată, deoarece art. 12¹ alin. (3) Cod de procedură civilă indică că, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

În conformitate cu art. 12¹, art. 269 - 270 Cod de procedură civilă, instanța de judecată

d i s p u n e:

Se admite cererea depusă de Ala Gherman și reprezentantul acesteia, avocatul Dumitru Bejenar privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu privire la controlul constituționalității prevederilor art. 6 lit. a), b) din Legea 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, și anume, în ceia ce privește sintagmele „sentinței de achitare” și „temeiuri de reabilitare”, prin prisma art. 7, art. 20 alin. (1) și (2) și art. 54 alin. (1), (3) și (4) din Constituție.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta încheiere, sesizarea depusă de Ala Gherman și avocatul Dumitru Bejenar, cu copia acțiunii civile.

Se respinge ca neîntemeiată cererea depusă de Ala Gherman și reprezentantul acesteia, avocatul Dumitru Bejenar, privind suspendarea procesului în prezenta cauza civilă.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale a Republicii Moldova se amână pledoariile.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Eugenia Culinca